

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7

Nr. XIII.

SEPTEMBRE.

An. XI. 1885.

Insemne religiose.

(Fine.)

Si decumva simbolulu acest'a mantuitoriu alu crestinatei si scutulu bisericeii lui Christosu dintru inceputu pâna adi cu atâta pietate se venerédia, cu atâta credintia se onorédia, si cu atâta amore se imbraçiosieidia de catra toti, — acést'a este de a se ascrie voiei domnedieesci, si puterei cei nespuse a Cuventului lui Domnedieu, carele voiesce cá intru tóte si prin tóte se se preamarésca santu numele Lui. Celu ce tóte le face, acela carele si schimbá — dice s. Joanu gura-de-auru, — acel'a carele luneca din atâta reutate l'a mantuitu si pamentulu in ceriu l'a prefacutu, a facutu si ace'a cá lucrulu acest'a plinu de ocará, si mórtea decâtu tóte mai rusinósa, preste cele ceresci o-a innaltiatu. "A facutu adeca din lemnulu blastemului, — lemnulu binecuventarei, — din instrumentulu osendei, — instrumentulu mantuirei, si tóte aceste pentru-cá se se implinésca dîs'a Profetului cá odichn'a Lui va fi onorata.¹⁾

Dîcemu dreptu acea cu s. Joanu gura-de-auru cá „semnulu crucei atâtu pre tempulu mai mariloru (antecesoriloru) nostri cátu si in tempulu de adi a deschisu usiele cele mai 'nainte incuiate“ (ale paradisului.)²⁾ Si precum pre tempulu antecesoriloru nostrii dintru inceputulu bisericeii, chiar' asia stralucesce ace'a si adi si-si aréta puterea s'a cea mantuitoáia in tóte locurile de sub sóre, — asia e de iubita si venerata ace'a si adi de catra tóta lumea crestina încátu s. cruce e insemnulu celu mai placutu, mai pretiosu, mai veneratu, si mai doritu inaintea tuturoru credintiosiloru.

¹⁾ Isaia XI, 10. ²⁾ Hom. 54 in Math. n. 4.

Pretiuirea acést'a religiós'a, iubirea acést'a pia, — venerarea acést'a ardenta apoi jace in insasi insemantatea cea mistica si morala interna a s. cruce, încâtu adeca insemnulu s. cruce innaltiatu in tóte locurile dar' mai cu séma in s. baserica, simbolisédia si anuntia cà Ea e frumséti'a basericeii, domni'a imperatiloru si intarirea credintiosiloru.“

Insemnulu acestu religiosu si sacramentalu preste totu ne este istori'a vietiei lui Isusu Christosu, si in deosebi, adeverirea, reamintirea si marturi'a nemintiunós'a a patimeloru, — mortei, si a sacrificiului celui vecinicu implinitu de catra Fiiulu lui Domnedieu.

Lemnulu santei cruce redicatu in tóte locurile, si de catra toti crestinii pii veneratu, anuntia lumei puterea s'a cea binefacatória, tuturoru ne pune inaintea ochiloru cà: „Ea e intarirea morbosiloru, scutul celoru sanetosi, toiagulu betranetieloru, ajutoriulu celoru retaciti.... mantuirea sufletului si a trupului, alungarea tuturoru releloru, caus'a tuturoru betratieneloru, nemicirea pecatului, plant'a inviarei si lemnulu vietiei eterne.“¹⁾

Insemnulu celu preaveneratu alu s. cruce tuturoru crestiniloru li servece de o evangelia deschisa si de o catedra de invetiatura, — cà densii cá unii rescumperati cu pretiu mare, cu scumpu sângele lui Isusu, au se duca o viéti'a pia crestinésca infrumsetiata cu virtutile iubirei, abnegarei, umilintiei, supunerei, pacientiei, neci cându se nu se rusinedie de Christosu si de invetiatur'a Lui, ci in tóte cugetele, in tóte faptele se-lu marturisésca pre Christosu celu restignitu, — crucea Mantuitoriului se le fia laud'a, bucuri'a si marirea loru.

Afora de insemnulu s. cruce, in basericele crestine mai vedemu inca si unu altu insemnu. Anume:

2) Steagurile (praporii).

Mai cà nu s'ar' aflá baserice crestine dreptu credin-tiós'e, care se nu aiba câte unulu séu mai multe stéguri — prapori. — Si cându s'ar' intrebá cà de unde vine ace'a, cumcà stégurile cá insemnele ostasimei si trophéele invinga-

¹⁾ S. Ioanu Damasc. „Fid. ortodoxa“ l. IV. c. 11. n. 26. cfr. s. Ioanu Chrysost. l. s. c. cap X. n. 10.

toriloru suntu introduse si in bisericele crestine? La acésta respunsulu ni-lu dà insasi viéti'a crestinésca, si scopulu acestei'a precisatu de catra insusi Mantuitoriulu.

Pentru-cà, ce e si trebue se fia viéti'a crestinésca si scopulu ei celu santu?

Ea e o lupta neintrerupta pentru dobândirea fericirii eterne a mostenirei fiesci intru imperati'a Tatalui cerescu. Viéti'a e scól'a de lamurire in midiloculu tentatiuniloru trupului asupr'a legeri mintei. Cà-ci acusi se scóla lumea cu tóte placerile s'ale trecutórie si insielatórie indemnandu-ne a calcá juramentulu datu in botezu, — acusi ne impugnédia inimiculu celu mai nesatiosu alu patimeloru nóstre trupesci si sufletesci incâtu abia cugetamu a fire invinsu câte o tentatiune, éta cà ni stà inainte alt'a dóra si mai puternica, si asia pururea trebue se fimu gat'a la lupta, cá se potemu fí invingatori.

Acést'a ne invétia si Mantuitoriulu Christossu cându dîce, cà „celu ce voiesce se vina dupa mine, se se lapede de sene, se-si iee crucea s'a si se vina dupa mine,“¹⁾ cà-ci „celu ce nu nu-si ia crucea s'a, si nu vine dupa mine — dîce Christosu — nu e vrednicu de mine.“²⁾

Christosu imperatulu vécuriloru celoru venitórie cu iubire ne indémna cá se luamu jugulu Lui asupr'a nóstra,³⁾ si ne asecura cà numai celu ce se va aretá lucratoriu, credintiosu si pâna in capetu va luptá lupta buna, acel'a se va mantuí.

Déca inse cá fii bisericei lui Christosu suntemu lucratori si luptatori sufletesci, ni se cuvine cá se avemu si insemnele luptatoriloru, se avemu stéguri de resboiu spirituale si trophee de invingere sufletésca. Ce'a-ce cu adeveratu si suntu stégurile basericeloru nóstre formate in chipulu crucei.

Dreptu-ace'a stégurile basericesci pre cându de-o parte simbolisédia invingerea religiunei crestine si a credintiei dreptu credintióse asupr'a retaciriloru paganesci si a necredintiei, — pre atunci de alta parte cu referintia la credintiosi intipuescu cà:

1) Math. XVI, 24. 2) Math. X. 38. 3) Math. XI. 29.

a) densii cá sî nescari ostasi ai lui Christosu cu credintia neclatita au se se lipsésca de Christosu Imperatulu marirei, de domnulu celu tare in resbóie, carui'a au si juratu credintia in botezu, — si

b) cá, cá cei chieamati la cunosciinti'a marirei Fíiului lui Domnedieu, cu pacientia si statornicia se lupte lupta buna a evangheliei, si se stee gat'a a se iertfi pentru marirea numelui lui Isusu Christosu cá asia impreuna cu Acest'a se póta intrá intru bucuri'a Domnului.

Stégurile se pregatescu din materia de colori feliurite cá alba, rosia, verde, veneta si négra, prin care inca se intipuescu deosebite adeveruri si momente din viéti'a Mantuitorului, a Santiloru si ale bisericeii, ori se intipuescu diverse sêmtîri religióse ale crestiniloru. Asia de exemplu:

Stégurile de colóre alba suntu semnele innocentiei, ale curatíei sufletesci si ale bucuriei spirituale.

Si deóra-ce curatí'a si nevinovati'a sufletésca ni s'a recascigatu si asecuratu prin inviarea lui Isusu Christosu, carea altcumu a adusu lumei bucuri'a cea dorita, si dupace tenerimea se considera a fire chipulu innocentiei si alu curatíei, acareia effectu este bucuri'a spirituale: pentru ace'a vedemu, cá stégurile cele de colóre alba se intrebuintiédia la solemnitatea inviarei Domnului, — precum si ace'a cá scolarii de regula au stéguri de colóre alba.

Prapori de colóre rosia inca vedemu destulu de desu.

Aceste simbolisédia sângele lui Isusu Christosu versatu pe lemnulu crucei, precum si sângele martiriloru offeritu pentru Christosu si sant'a s'a lege. Prin sângele celui de-ântâiu ne-am mantuitu din blastemulu legei dobândindu san-tíre, éra prin celu alu s. martiri s'a intemeiatu si intaritu baserica.

Dreptu ace'a prin acele stéguri suntemu indemnati a pazí santi'a sufletésca, si tari'a spirituala pentru de a ne jertfi sufletesce si trupesce pentru legea si baseric'a lui Christosu.

Cele venete suntu semnele penitentiei si ale infrânareii, cele verdi: ale sperareii si cele negre: ale intristareii.

In midiloculu steaguriloru suntu depinse si aplicate si nescari icóne, care representa séu unele momente de ale man-

tuirei că nascerea, botezulu, intempinarea si inviarea Mantuitoriului său descinderea Spiritului santu. Afora de ace'a nu odata suntu aplicate icónele persóneloru sacre cá ale Mamei Domnului, ori ale altoru santi său si unele intemplari istorice din viéti'a acelor'a.

Si intre tóte, ce aréta insemnetatea religiósá a stéguriloru este de a se numerá ace'a nu numai cá ele au form'a crucei, ci cá in vârfulu rudeloru de care se aterua mai preste totu straluce figur'a crucei Domnului.

Intrebuintiarea praporiloru in baserica s'ar' vedé a fire stravechia. Pentru-cá precum scimu, dejá Constantinu celu mare si-a doveditu credinti'a s'a prin ace'a cá pre tropheeel bellice a dispusu a-se asiediá crucea. ¹⁾

Esemplulu acest'a a lui Constantinu, precum si scopulu vietiei crestiánesci mai susu desvoltatu si natur'a religiunei christiana a buna séma cá multu au contribuitu pentru introducerea stéguriloru in baserica.

Crucea si stégurile suntu insemne religióse pretiuite, care servescu nu numai spre infrumsetiarea basericei ci si spre lucrarea mantuirei credintiosiloru.

Ce e dara mai cuvenintiosu si mai frumosu, decâtu cându basericele suntu prevediute cu cruce frumósá si stéguri dupa impregiurari pompóse curate si intregi, éra nu cu rupturi nedemne casei Domnului?

Premérga dreptu ace'a preotímea nóstra si in aceste cu exemplu bunu nisuindu-se prin procurarea stéguriloru frumóse a escitá sêmtiulu religiosu alu frumosului in poporenii sei, bine insemnandu si ace'a cá nu numai strainii de alta lege ci chiar' si ai nostrii de dupa starea lucruriloru esterne basericesci judeca bunulu sêmtiu pastorescu alu preotului si starea morala a poporului credintiosu.

J. BOKOSIU.

¹⁾ Euseb. Vita Const. l. 3, c. 2.

Uniunea basericéscă a Romaniloru cu calvinii in secele XVI—XVII.

— *Dupa Istori'a Romaniloru transilvani ms. de Petru Bod.* —
(Urmare.)

Dupa câti-va ani se fece episcopu Romaniloru Ioane Inocentiu I. bar. de Klein, Romanu din satulu Sadu, care cu teologulu „mai marele sen“ nu numai reinnouî cêrt'a unirei, ci sî varie gravamine substernù in numele clerului sî poporului rom. curtiei imperatesci, asupr'a caroru resolutiunea imperatésca e data din 11 decembre 1732.

In punctulu primu alu gravamineloru episcopulu se plange, cà desî prin punctulu alu doile din diplom'a data de Leopoldu in caus'a unirei preutii uniti se scutescu de vame cumu sî de decimele depre pamenturile basericesci, totusi mai adeseori suntu siliti a platí vamele âncă sî la domni pamenteni privati, sî decimele âncă si la predicatori de confesiunea augustana si helvetica. Alu doile punctu: nobililoru transilvani precumu sî predicatoriloru augustani si helvetici se dau anumite cantarie séu maje de sare merunta, éra preutîloru uniti ba, precandu mai vertosu natiunea rom. scóte sarea din sinulu pamentului sî o duce la locurile de vendiare pre apa sî pre uscatu. Punctu trei: macaru cà in intielesulu punctulu trei din prememorat'a diploma leopoldina toti Romanii uniti, fia de conditiune secularia fia plebeia, se adnumera statului catolicu transilvanu sî suntu capaci legiloru sî totororu beneficielor patriei, éra nu, cá pana acumu numai tolerati; sî macaru cà dupa ordinele imperatului Leopoldu catolicii decimele au cuartele au alte competintie le dau parochiloru sei catolici, éra luteranii sî reformatii predicatoriloru sei: Romaniloru nu li-e iertatu a dá amentitele venite parochiloru rom., ci predicatoriloru augustani si helvetici, inca sî in locuri, cari altmintre erá desierte sî se impoporara numai de Romani, sî in cari afóra de predicatoriulu luteranu ori reformatu au de cantorulu acestóra alti Neromani nu se gasescu; pentru acea Romanii desu memoratele venite se le dé preutîloru sei, au déca aceste aru fí se se rescumpere, Romanii se le póta rescumperá intregi, unde locuescu numai ei, au in proportiunea nu-

merului lor, unde se gasescu mestecati cu Neromani. Punctu patru: cu ocasiunea corectiunii dreptului transilvanu se statorise, cá in satele mai mici unu preutu unitu, in cele mai mari celu puçinu doi se aiba imunitáti, cea ce fóra micsiorarea cultuluu divinuu nu se póte intemplá, deóra ce cerimónielesî rogatiuniile in baseric'a unita de ritulu grecu suntu multe sî lungi breviariulu grecescu celu fórtelungu trebuie celu puçinu in serbatori sî in decursulu celoru patru posturi mari se se cante in presentia poporulu in baserica, cea ce unu unicu preutu nu e in stare se o faca; la alte religiuni chiar' sî in comunele cele mai mici prelanga parocu mai este cantoru, docente, fetu sî clopotariu, toti scutiti, ba sî salarisati, cari la fórteneinvetiátulu poporu de ritulu grecu trebuie se se suplinésca prin preuti; parochii uniti nu-su provediuti cu beneficie, decime, agri, praturi, ci trebuie se se sustiena cu lucrulu maniloru sale, sî deci trebuie se se perónde la lucrárele tempuralesî la ele spiretali; din lips'a preutiloruu sî a persóneloru basericesci subalterne prin injuria tempuriloruu s'a templatu, de cultulu divinuu numai de dóue trei ori se celebrá preste anu, ómenii se marturisia numai in óra mortiei, sî atáte abusuri se intrusera, cátu natiunea acést'a dupa unire numai in tempu de multi ani se póte reduce la starea sa vechia sî la oserbarea precepteloru basericesci; in fine e prejudiciosu pentru baseric'a intréga, se decida ómeni seculari, alesu acatolici, despre numerulu preutiloruu; episcopulu doresce, cá cu aceste se se insarcine dinsulu.

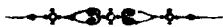
Imperatulu drept'acea in amentitia resolutiune demanda, cá inca sub diet'a ace'a, sub presiediati'a comisariuluu imp. comite Franc. Paulu de Vallis, cu cooperarea episcopiloruu lat. si greco-unitu, a consiliariuluu aulicu sî supremu directoriu camerariu in Transilvania sî Muntenia cis-alutana, lib. bar. Samuele Franc. Rebentisch, sî a cáti-va consiliari r.-cat. din grémiulu guberniuluu instituindu-se o comisiune, acést'a se examine cestionatele gravamine sî postulate punctu de punctu, sî cele acceptabili se le substérna spre ratificare imperatésca, éra asupra celoru controversabili se-i dé informatiune sî parere motivata.

Pertractandu-se gravaminele sî din ele nascundu-se dificultáti mai mari, lucrulu nu se potú terminá. Episcopulu

sî sprigionatorii lui se plansera denou. Imperatulul în urmare cu datulu de 23 novembre 1734 mustrandu guberniulu, că nu numai n'a esecutatu cele demandate la 11 dec. 1732, ci incontr'a diplomei date de imp. Leopoldu clerului rom. unitu, pre acestu cleru unii transilvani, despretiuindu mandatele imp., lu-nedreptatiescu; deci demanda denou a se esmite una comisiune sub presidiulu gubernatoriului comite Ioane Haller bar. de Hallerstein si cu colucrarea a doi protonotari catolici pentru esaminarea plansoriloru episcopului clerului sî natiunei rom. unite, care comisiune se reportedié imperatului in restempu de dóue luni, éra pana la resolutiunea imp. urmanda guberniulu se protéga pre episcopulu sî clerulu rom. unitu in statulu de dreptu, in care se aflá repausatii episcopi rom. uniti.

(Va urmá.)

Dr. GREGORIU SILASI.

Sublimitatea si insemnatatea religiunii crestine.

Salvatorele lumei, fatigatu de suferintie, cu capulu redimatu de muntele „fiorului“ de mórte, striga: „intristatu este sufletulu meu pâna la mórte.“ In adêncimea noptiei díce: „Parinte! tréca dela mine pocalulu acest'a.“

Seclii au trecut, de cându aceste cuvinte au resunatu; dar' ele resuna mereu fara finitu, ori unde mai este vre-o anima omenésca in suferintie si cuprinsa de frica; — pentru-ca omulu fiindu marginitu in natura, continuu inse in dorintiele s'ale, este unu angeru cadiutu, care cugeta in lacrimi la ceriulu seu — la fericirea perduta. Sufletulu lui este unu echou viu, dísu faptice de Ddieu; unu embrionu, pre carele 'u desvolta Ddieu dupa tipulu seu. Legatu cu mii de legaturi trupesci de pamentu, fara fericire 'si percurge firulu vietiei sub maşin'a greleloru detorintie, sî tóte trebue se se plece legei cei mari a naturei a lui „esse terrestre,“ sub dogm'a laborei. Dorintie eterne, pasiuni fara margini trecu prin anim'a omenésca, cari nici cându nu-si potu aflá indestulirea deplina in cele trecatórie.

Terenulu de percursu a pazei adeverate este eternitate, divinitatea; unic'a consolare a omului este speranti'a, si nu este nici unu necasu, in a carui profundime se nu strabata, baremi in ultimele mominte speranti'a. Pre treptele sperantie, a rogatiunei, se inaltia anim'a omului asemenea Salvatoriului seu depre Olivetulu dorerei catra ceriuri.

Viéti'a individiloru este imaginea poporului, a natiunei loru, a intregului genu omenescu, cá-ce precum in marele oceanu, asia si in picurulu celu micu, jóca acelasiu sóre. — Adêncu, in modu nescrutabilu jace in anim'a omului, a genului umanu, ide'a lui Ddieu; tendinti'a dupa o fiantia mai inalta, mai perfecta, carea intrece viétia omenésca, pestrece mórtea.

Tóte poporale pamentului au fostu si suntu religióse, pentru-cá religiunea este basea omenimei, ér' istori'a genului omenescu este o emigratiune fara margini pre urmele catra Ddieu. Omulu stá intre dóue lumi, intre cea divina si cea terestra. Catra ce'a de-ântâiu 'lu conduce adevेरulu, deórace ea e lumin'a sufletului seu. Cu pamentulu si cu fi lni 'lu unesce amórea, deorace acést'a e binele primu, ultim'a mangaiare a animei s'ale. Numai unde este adevेरu si amóre, póte cá se fructifice ide'a lui Ddieu in conscienti'a poporalóru in convingerea si form'a viua. Numai vertutea si amórea suntu basea si conditiunea unei religiuni adeverate, a unei morale adênce si tare.

Fiinducá adevेरulu s'a produsu prin sufletu, ér' amórca prin anim'a genului umanu, au retacitu mii de ani pre urmele lui Ddieu, cantandu-lu pre Elu sub forme diverse de cultu, dar' necunoscându-lu, nici aflându-lu vre-o data, cá-ci pre ffiulu liberu alu naturei l'au legatu seclii, cá si astadi „necuprinsulu“ (infinitulu) si „neasceptatulu.“ Elu a percursu retacindu, tóte gradele poteriloru naturali: binefacátorie si daunatiósa intimpinandu-le pre tóte aceste cu intrebarea: „óre tu-mi esti Ddieu?“ si neintreruptu i se respundeá: „noi suntemu numai urmele Ddieului teu!“

(Va urmá.)

PAMFILIU GRAPINI
preotu gr. cat.

FESTIVITATILE ROMANE DIN GHERL'A

cu ocasiunea adunarei gen. a Asoc. Trans.

Gherl'a 29 Augustu 1885.*)

Sér'a de cunoscintia.

Precum este cunoscutu „Asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românû“ î-si tiène adunarea sa generala din estu anu (a 24-a) in d'ilele de 29 Augustu si urmatórele. Spre acestu scopu inteliginti'a româna din acésta localitate a facutu inca de timpuriu pregatirile necesare pentru a primi óspetii numerosi, ce s'au insinuatu din tóte partile Transilvaniei. Inca cu trenulu de Vineri (28 Augustu) deminéti'a au sositu vre-o câti-v'a participant, intre care si d-lu Quintescu membru alu Academiei române. La gar'a din Gherl'a s'a prezentatu intregu comitetulu de primire in frunte cu d-lu canonicu Vasile Popu, neobositulu d. Nicolae Fekete-Negruti u si o multíme mare de publicu din tóte clasele poporatiunei române si neromâne orasienesi. La intrarea trenului in gara music'a intonâ unu marsiu romanescu, óspetii parasira vagónele si fura bineventati de comitetulu de primire. Fie-care óspe primíá unu planu alu orasiului pe care erá insemnata adres'a quartirului seu. Dupa-ce s'au schimbatu salutarile reciproce si strângerile de mâni fratiesci, tóta mass'a, óspeti, publicu si comitetu insotiti de musica s'a indreptatu spre orasiu, mergêndu fie-care la quartirulu designatu. De óre-ce nume-rulu óspetiloru insemnati erá asiá de .mare incâtu nu puteáu fi provediuti cu quartire numai la casele române, cetatienii neromâni ai orasiului cu afabilitate si-au oferitu si ei casele loru pentru óspeti. Dupa amédi si pana târdiu nóptea, sosira atâtu cu trenulu, dar' mai alesu cu trasuri, multi óspeti. Sér'a, strainii si orasienii s'au intr'unitu la o asiá numita „séra de cunoscintia“ la cafenéu'a principala. Localitatile, de altcumu spatióse, eráu indesuite. Dupa salutari si resalutari intre prietini vechi si noi, s'a incinsu o conversaa tie fórte animata intre comneseni. Vedeám aci dela Sibíiu pe vice-presidentulu „Asociatiunii“, d-lu Iacobu Bolog'a, pe secretarii George Baritiu si Dr. D. P. Barcianu, pe cassarulu Eugenu Brote, pe d-lu Quintescu dela Bucuresci, pe d-lu Georgiu Popu dela Basesci, pe Dr. Lucaciu dela Satmaru, d-lu Iuliu Coroianu dela Clusiu si altii din Dev'a, Blasiu, Lapusiu, Desiu, Ibasifalau etc. Inteligenti'a româna intréga din Gherl'a cu canoniculu Biltiu in frunte erá de façia. Tinerulu basistu Isai'a Pop'a din Sibíiu a delectatu publi-culu cu dóue cântece multu aplaudate. Târdiu sér'a sosi la inrt'unire uu grupu de tineri din Naseudu, cari au fostu primiti in modu cordialu de colegii loru de aici. Mare surprindere se vedeá in

*) Cá se nu aducemu pre Gherleni in banuial'a laudarosfei luàmú notitiiele despre festivitatile acestea dupa cumu le aflamu descise in diuariulu „Tribuna.“

façi'a tuturoru panticipartiloru, cându, gatiti spre plecare, birtasiulu inevrëndu a primi baii pentru cele consumate declarase, că tóte suntu platite. Unu anonimu, de bunaséma dintre ospitali români ai Gherlei, a regulatu afacerea cu birtasiulu, primésca dar' pe calea acést'a multiumirile óspetiloru. Societatea asiá erá de incheiata, incátu de-abiá târdiu nóptea, se despartíse.

Siedinti'a prima.

Astadi Sâmbata erá diu'a hotarita pentru deschiderea adunarii generale: Pentru siedintie s'a destinatu sal'a cea mare din ospetari'a orasiului. Inca inaintea órei anuntiate se presentasera in sala mai multi membrii si publicu. O deputatiune alésa din midiloculu adunarii intimpinase pe vice-presidentulu societatii, d-lu Iacobu Bolo g'a, care la órele 10¹/₂ a. m. a deschisu siedinti'a. Mai ántáiu s'a datu cetire prin secretariu unei adrese a distinsului presidentu alu societatii d-lu Timoteiu Cipariu, care arata că starea sanetatii nu-i permite a luá parte la adunare. La rostirea numelui Timoteiu Cipariu, tóta adunarea erupse in repetite strigari: „se traiésca!“ La cuvëntulu de deschidere respunsè, beneventandu pre óspeti protopopulu Gherlei d-lu Andreiu Antonu. — Apoi presidiulu dá cetire mai multoru telegramme de felicitare pentru adunare si anume din Dev'a, Aradu, Biseric'a-alba, dóue din Sibiiu, dintre care un'a dela Preasfinti'a S'a metropolitulu Mironu Romanulu de urmatoriu cuprinsu: „*Salutare celoru adunati pentru cultur'a poporului nostru romanu. Domnedieu se ne apere sant'a causa adeveratu patriotica!*“ — apoi din Orescie, Alb'a-Iuli'a si Reghinu. Dupa acestea cassarulu a cetitu o lista lunga de membrii ai societatii si a urmatu alegerea comisiunei pentru inscrierea de membrii noi. Dupa o scurta intrerumpere a siedintiei comisiunea raportéda că a incassatu preste 600 fl. in bani gat'a si 200 fl. in obligatiune D-lu profesor preparandialu V. Gr. Borgovanu din Gherl'a i. tiêntu unu frumosu si prea interesantu discursu despre „istori'a pedagogiei la Români“, disertatoriulu a fostu ascultatu din partea adunarii cu viu interesu si in fine multu aplaudatu. La órele 1 da a. s'a incheiatu siedinti'a. Cá representanti ai comitetului supremu. au luat parte la siedintie baronulu Dioszegi, protonotariulu comitatensu, ér' din partea orasiului doi magistrati.

Banchetulu.

In sal'a redutei orasiului se tiêntu in onórea dílei unu banchetu, la care au luat parte 105 persóne, intre cari toti onoratorii. Arangiamentulu banchetului merita tóta laud'a si a facutu onóre arangiatoriloru. In fruntea meseloru erá asediatu unu orologiu mare cu musica (cântá trei piese romanesci) si tabloulu orologiului representa luarea Grivitiei. In esceptiune cu alte banchete la ast'feliu de ocasiune trebuie se constatamu, ca mânca-rile servite au fostu fórte bine gatite si toaste puçine. Numai dóue toaste oficiale s'au tiêntu: unulu rostitu de presidiulu

* Asociațiunii pentru Maiestatea Sa Monarchulu si altulu rostitu de presidentulu comitetului festivu, domaulu canonicu Vasilie Popu, pentru comitetulu Asociațiunii. Toastulu pentru Imperatulu s'a ascultatu in petiôre precum si imnulu imperatescu esecutatu de musica in urm'a toastului. Inainte de redicarea mesei d.-lu Bolog'a a multumitu baronului Dioszegi si celoru doi senatori orasieneseci pentru ajutoriulu ce ni-lu dáu la sevêrsirea lucrariloru societatii; unulu dintre senatori s'a sêmțitu datoriu a ridicá in cuvinte alese unu toastu pentru cultura in generalu.

Concertulu.

Pentru 8 ôre sér'a se anuntia totu in sal'a redutei unu concertu. Concertele au devenitu obligate pentru adunarile ambulante ale Asociatiunii, semnu cá music'a se cultiva de o vreme incóce in tóte partile unde locuescu Români. Inca inainte de inceperea concertului sal'a cea mare se umpluse ast'feliu de publicu, încâtu ne inchipuiam inainte siróiele de sudori, ce aveáu se curga cá jertfa pentru placerile musicei. Bancile prime le ocupara multe familii distiuse neromâne din Gher'la. Concertulu a fostu executatu de diletanti si diletante si aprópe intrég'a sarcina a serii a caditu pe d.-siórele An'a si Mari'a C. Popu. Aceste dóue dame au fostu admirate pentru zelulu si abnegatiunea, cu care au executatu p.artea cea mai mare din numerii programului. D.-siór'a An'a C Popu ne-a delectatu prin vócea prea frumósa, cu care a cântatu dóue romantie, un'a de Flechtenmacher si alt'a de Caradia, melodiosulu „il bacio“ si unu vals de R. Planquette. Totu d.-siór'a An'a C. Popu ne-a aretatu desteritatea s'a pe violina, executându unele parti din oper'a „Ernani.“ D.-siór'a Mari'a C. Popu a executatu pe piano o fanțasie nocturna „alla stella“ si carnevalulu de Bucuresci. D.-siórele surori au executatu si unu duo (violina si piano), „marsiu triumfalu.“ Dupa fie-care numeru publiculu a eruptu in frenetice aplause si a silitu — in modu fórte negalantu — pe concertantele neobosite a repetá inca unele din piesa. La acestu concertu a concursu si d-lu Isai'a Pop'a din Sibiiu cu cânteculu de jertfa a lui Beethoven, „Noru de vijelie de Humpel si „Ciobanulu“ de Dim'a. D-lu Pop'a a fostu distinsu prin aplause si prin — unu buchetu. D-r'a Valeri'a Pavelea, in costumu nationalu a declamatu cu multa verva poesi'a lui Vulcanu „copil'a româna“ si d-lu George Simu a rostitu cu pricepere si bunu accentu poesi'a lui Muresianu „Eremitulu din Carpati.“ Ambii declamanti au fostu multu aplaudati

30. Augustu n. Astadi, Domineca, o parte din speti a fostu invitati la serbarea sfintirii caseloru d-lui N. F. Negrutiu. D-lu Negrutiu si-a ziditu in piati'a Gherlei unu rându de case frumóse si fiindu acește ispravite, inainte de ale locuí dupa unu bunu si vechiu obicei romanescu trebuiau sfintite. Actulu sfintirii l'a sevêrsitu rev. domni St. Biltiu si Vas. Popu canonicu si Lazaru Huz'a protonotariu consist. Pe frontispiciulu casei se vede o emblema, care representa scen'a din legend'a fundarei Romei: lupóic'a cu Romulu

si Remus. Dupa terminarea acestui actu, la care a participat unu numeru mare de invitati, membrii Asociatiunii au trecut in sal'a siedintieloru pentru a-i continuá lucrările.

Siedinti'a a dóu'a si ultim'a.

Pe la 10 óre a. m. s'a deschisu sedinti'a; sal'a erá indesuita de membrii si de publicu. Dupa autenticarea protocolului de ieri s'a datu cetire unoru telegrame, ce au mai sositu la adres'a societatii in decursulu dfilei de ieri, anume dela Brasiovu, Ziláu, Sighisiór'a Timisiór'a si Alb'a-Iuli'a. Toate contineáu urári si, felicitari intru ájungerea scopuriloru Asociatiunii. Românii din Alb'a-Iuli'a prin telegrama au invitatu adunarea pentru anulu urmatoriu la Alb'a-Iuli'a.

Adunarea intrá apoi in meritulu discutiuniloru. Din raportulu comitetului se vede, cá acest'a a tiênutu in decursulu anului 20 siedintie, a datu ajutóre de câte 100 fl. la scólele poporale confesionale din Simleu, Siomcut'a, Beclénu, Lapusiulu ungurescu si Câmpeni. Obiectulu, care a consumatu intrég'a activitate a comitetului a fostu scól'a superióra de fetitie, ce o infintieza societatea la Sibiiu. Planulu de zidire a acestei scóle aprobatu de adunarea din Orestie s'a aretatu in urm'a usoru nóue studii cá prea costisitoriu, cá spatiulu ziditu nu stá in buna proportie cu spatiulu folositu si cá n'ar' corespunde intru tóte cerintieloru pedagogice si igienice. In urm'a acestoru constataru comitetulu a deschisu unu concursu pentru elaborarea unui nou planu de zidire. La concursu s'au prezentatu 9 planuri, dintre cari inse nu s'a potutu acceptá nici unulu. Ast'feliu s'a pusu la cale noue pertractari cu architecti si s'a acceptatu in urma unu planu alu architectului Maetz din Clusiu cu sum'a de zidire de 59,700 fl. Edificiulu scoalei, ziditu dupa acestu planu, astadi este pusu sub coperisiu si comitetulu spera, cá la anulu va puté raportá „cá a sositu dfu'a multu dorita de tóta suflarea romanésca, de-a vedé inceputa si instructiunea in scól'a superióra de fetitia a Asociatiunii.“ Comitétulu ascerne in legatura cu aceste statulu de organizare si planulu de invetiamentu alu scoalei.

Lasamentulu lui Avramu Iancu si a lui Ioanu Titie nu s'a potutu inca regulá pe deplinu din cauza cá lipsescu raporturile finale ale avocatiloru plenipotentiatu; mosi'a reposatului Avramu Iancu este arêndata cu 100 fl. anuali in favorulu fonduriloru Asociatiunii.

Starea averii Asociatiunii este cu sfêrsítulu anului 1884 de 109,574 fl. 84 cr.; ea a crescutu façia cu anulu 1883 cu preste 9000 fl. In anulu 1884 venitele Asociatiunei au fostu 8,740 fl. 99 cr., dintre cari 2,382 fl. 33 cr. contribuiuri dela membrii; din acestu venitu s'a împartítu 2,096 fl. 66 cr. cá stipendii si ajutóre, 911 fl. 99 cr. pentru fói'a „Transilvani'a“ si 160 fl. pentru biblioteca. Pentru anulu 1886 se proiecteza in contulu ajutóreloru si stîpendiiloru 1,436 fl. 66 cr. pentru fói'a „Transilvani'a“ 1,100 fl. si

pentru biblioteca 260 fl. Cu finea anului 1884 societatea avea 555 membrii. Bibliotec'a constà din 1889 opuri in 5620 volume; sporiulu este 28 opuri in 115 volume. Organulu Asociatiunei „Transilvani'a“, redactatu de secretariulu primu George Baritiu s'a trimisu gratuitu membriloru. Filialele societatii inca au desvoltatu in partea cea mai mare o activitate imbucuratóre; se amiutescu in raportu cu deosebire cele din Sibiiu, Brasiovu, Desiu, Clusiu, Sebesiu, Abrudu, Dev'a, Alb'a-Iuli'a, Sfmleu si cá nou constituite cele din Muresiu-Osiorheiu si Reghinu. Activitatea loru s'a intinsu cu deosebire asupr'a incasarei taxeloru, asupr'a promovarii si imbratsiarii meseriiloru si a cultivarii pomiloru, asupr'a infiintarii de biblioteci populare si asupr'a respândirii de cunoscintie folositoare in poporu prin disertatiuni tiênute.

Adunarea a urmaritu cu viu interesu raportulu comisiuniloru, càror'a s'a incredintiatu spre studiare raportulu comitetului. O discussiune s'a incinsu numai asupr'a ajutorarii scóleloru populare si asupr'a scólei superióre de fetitie; acésta discussiune a intretînutu-o prin discursurile loru prea interesante domnii: George Baritiu, Gavriilu Manu (Desiu), Partenie Cosm'a (Sibiiu). Andreiu Medanu (Siomecut'a), raportorii comisiuniloru si functionarii comitetului.

Condolentia pentru membrii, ce au repausatu, adunarea a exprimat-o prin sculare.

Pentru repausarea membrului comitetului, Visarionu Romanu, comitetulu se exprime familiei defunétiului regretulu adunarii; in locul vacantu s'a alesu pentru restulu periodului de trei ani domnulu Zacharia Boiu, asesoru consistorialu in Sibiiu.

Adunarea a vótatu invetiatoriului Gram'a unu ajutoriu de 50 fl. si a datu plenitudinea comitetului a spesá si cele 200 fl. crutiate in favorulu scóleloru populare; a primitu in fine a se transpune comitetului parerile d.-lui prof. Borgovanu si ale comisiunii la statulu de organisare alu scólei de fetitie.

Comisiunea pentru inscriere de membrii noi î-si ascerne raportulu seu finalu, din care resulta, cá a incasatu sum'a de 1416 fl. 25 cr. d-lu Dr. Vasilie Lucaciu, fostu profesoru la gimnasiulu din Satmaru, acum parochu in Laczfalu, s'a insinuat cá membru fundatoru (200 fl.), cá membrii pe viétia (100 fl.) s'a inscrisu domnii: Ioanu F. Negrutiu, canonicu in Blasiu, Vasilie Popu, canonicu in Gherl'a, Stefanu Câmpianu protopopu in Ibaşfaleu, Ioanu F. Negrutiu, profesoru in Blasiu, Emilu F. Negrutiu medicinistu in Clusiu, I. Quintescu, profesoru in Bucuresci, Eremi'a Popu, Ioanu N. Grossu, George Eremi'a toti trei proprietari din Satulungu (lânga Brasiovu).

Dupa-ce se decide, cá adunarea urmatóre se se tiêna in orasiulu Alb'a-Iuli'a, vice-presiedintele societãtii incheie adunarea multiumindu tuturoru, cu deosebire Româniloru din Gherl'a, pentru ostenelele aduse. D-lu avocatulu Stetiuiu din Gherl'a mulţimesce pentru onórea ce au avutu-o Gherlenii tiênându-se adunarea aici.

31 Augustu n. Eri dupa inchierea adunarii d-lu Nicolae F. Negrutiu, a datu unu prândiu la care au participatu 140 persóne, donni si dómne. N'am trebuinția a mai laudá amabilitatea acestui barbatu, cà-ci chiar' din rapórtele, ce v'amu trimisu despre decursulu festivitatiloru romane de aici, este evidentu cà totu arangiamentulu si splendórea loru suntu legate de numele d-lui Negrutiu. De sine se intielege cà la mas'a ospitala a d-lui Negrutiu a cursu toaste si serióse si glumetie. Toastantii càror'a la banchetu li s'a pusu lacatu la gura, si-au desvoltatu aici liberu art'a loru oratorica.

Balulu.

Balulu ce se anuntiasse de comitetu pe optu óre sér'a in sal'a spatiósa a redutei, aveá se incheie festivitatile. Inca precându inserá se sêmțiá in stradele liniscite ale orasiului armenescu, cà are se se petréca in nóptea acést'a cev'a extraordinaru. Trasurile zurzuiáu pe pardosal'a altcumu vrednica si de unu orasiu mai mare. Inaintea portalului redutei unu publicu curiosu facuse spalirú. Cându amu intratu in sal'a de jocu pe la 9 óre sér'a, ea erá dejá indesuita de publicu. Dame in toileta de matasa cu trenuri variáu cu Românce in dragalasiulu costumu nationalu in totu felulu de compositiuni; cãutam unu locu de unde asiu puté privi in linisce publiculu, inse indesuial'a erá asiá de mare, incãtu, intratu odata in valurile masei, ce se mișcá nu mai erái stâpenu preste directiunea mersului. Joculu nu incepuse inca, ce va fi cându acésta massa electrisata prin musica va incepe a se invêrti dupa tactu! Caldur'a inca erá enorma — toti, si ne jucătorii trebuiau se-si elupte placerea in sudórea feçiei loru. Sal'a de jocu are mai multe odai mari laterale pentru bufetu si restauratiune, cari in curêndu incepeáu si ele a se impopolá de publicu dedatu de o clima mai recórósa. — Dar' din cându in cându se retaceá câte o pareche jucátóre si in aceste localitati si se invêrtiá pe spatiulu liberu îngustu, care inse totu erá mai largu decãtu acel'a, ce erá mesuratu ei in sal'a de jocu. Nu me indoiescu de locu despre afirmarea Gherleniloru, cà asiá unu balu cercetatu si frumosu n'a mai vediutu orasiulu Gherl'a. La cuadrilu se formase colónele preste latímea salei, treceáu prin usi'a unei sale alaturi, si 20 minute i-a trebuitu pana-ce a terminatu unu balancé mare.

Dupa paus'a mare care numai dupa o óra a inceputu, unu grupu de tineri, voinici, imbracati in haine frumóse tieranesci cu caciul'a in capu si cu bastóne aména au jucatu „calusierii“. Din tóte partile curgeá publiculu in sal'a de jocu si a formatu unu cercu in giurulu calusieriloru. Acum'a se vedé ce multíme de omu este adunata la acestu balu: calusierii formáu numai unu cercu micu in midiloculu salei si in jurulu loru steteáu capu la capu privitorii pana in paretii. Acestu jocu bine executatu a produsu unu entusiasm si o insufletíre extraordinara intre privitori: aplausele

si strigarile „se traiéscă“ pareáu a nu mai avé sfîrsîtu. Dupa pauza joculu s'a continuatu pana in dí. *)

Déca resumamu impresiunile ce amu primitu cu ocaziunea acestoru festivitatî, trebuie se marturisimu că adunarea din Gherl'a a fostu un'a din cele mai frumóse si mai inbucuratóre ce amu avutu noi Romanii. Atáu decursulu festivitatiloru, cătu se decursulu siedintieloru adunarii n'a fostu conturbatu nici prin unu singuru tonu discordantu. Din nici o parte nu se audiá vre-o nemultiumire : in tóte partile vedeám numai multiumire si bucurie. Siedintiele adunarii eráu impunatóre prin seriozitatea, cu care s'au purtatu discussiunile: de a stadata a lipsitu — o inregistramu cu bucurie — acea mîncarime de vorba, care da discussiuniloru unu timbru fórtu secu si de multe ori nedemnu unei adunari de ómeni seriosi si intielepti. Zelulu, cu care a cuprinsu tiénutulu Gherlei adunarea in midiloculu seu, se manifesta in suma insemnata de bani, ce a incursu pentru inscrieri de nóue membri si in participarea mare la festivitatile nationale. O parte insemnata a reusítiei splendide a acestoru festivitatî este a se pune in contulu harnicieî si activitatîi neobosite a comitetului arangiatoriu. Multe suntu de facutu, multe si varii suntu de dispusu, pentru-cá óspetii se gaséscă si in cuartire, si in adunare, si la concertu, si la banchetu, si la balu tóte spre multiumirea fie-cărui'a ; pâna-ce óspetii gustáu din placurile oferite, membrii comitetului arangiatoriu trebuiau se alerge unulu intr'o parte altulu intr'alt'a, fie dí, fie nópte pentru a pregatí cele necesare pentru festivitatea urmatóre . . . Suntem dar' indoitu multiemitori acestui comitetu si cu deosebire d-lui N. F. Negrutiu pentru fatigele d-loru puse in serviciulu causei nationale

*) „Gazet'a Transilvaniei“ ast'felu descrie acestu balu : — Rari voru fi si balurile cercetate de unu publicu asiá numerosu si alesu cá celu intrunitu in sal'a fumosu decorata a otelului Corón'a in asta séra. Inca pe la 8½ óre intrég'a sala de dantiu precumu si salele laterale gemeáu de publiculu numerosu. — Petrecerea a fostu fórtu animata desí sal'a eráu îngusta si in deosebi caldur'a enorma; imbulzél'a mare impedecá dantiulu in regula alu rotundelor, ér' la Quadriile si Romane totu spatiulu din sal'a mare si sal'a laterala eráu ocupate de dantiatorii postati in 4—6 colóne in numeru de peste 200 parchi. Cu tóte acestea fie-care si-a petrecutu escelentu. Câte inimi tenere nu se voru fi umplutu de sémțieminte nóue? căti ochi atragatori voru fi petrunku si magnetisatu? La căti le va fi parutu prea scurta nóptea si ar' fi doritu se nu se mai sfîrsiéscă? Nu o potu hotari, dar' numerulu acestor'a de siguru va fi fostu mare. Tineri plini de viétia si gingasie domnióre de nu putéi decide care e mai frumósa, care posedé mai multe gratii si care e mai placuta cá cealalta, se preumbláu in viua conversatia prin salele hotelului, ér' cându music'a cântá pentru dantiu, toti se aruncáu cu o deosebita placere in valurile lui. O privelisce acés't'a, ce trebuia se inveseléscă inim'a fie-cărui'a. — Costumele nationale au fostu fórtu bine reprezentate tóte porturile romanesci dupa tíera si tiénutu s'au potutu vedé la acestu balu. — — — Dupa finirea petrecerei fie-care s'a departatu deplinu multiemitu si au o s-venire placuta.

Proprietariu, Redactoru si Editoru : Nicolae Fekete Negrutiu in Gherl'a.